Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

11 päivänä toukokuuta 2017*

Ennakkoratkaisupyyntö — Lentoliikenne — Asetus (EY) N:o 261/2004 — 5 artiklan 1 kohdan c alakohta — Matkustajille lentojen peruuttamisen johdosta annettava korvaus ja apu — Korvausvelvollisuudesta vapauttaminen — Verkkomatkatoimiston välityksellä tehty kuljetussopimus — Lentoyhtiö on ilmoittanut lentoaikataulun muutoksesta ajoissa matkatoimistolle — Matkatoimisto on välittänyt kyseisen tiedon matkustajalle sähköpostitse kymmenen päivää ennen lentoa

Asiassa C-302/16,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka rechtbank Noord-Nederland (Pohjois-Alankomaiden tuomioistuin) on esittänyt 18.5.2016 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 27.5.2016, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Bas Jacob Adriaan Krijgsman

vastaan

Surinaamse Luchtvaart Maatschappij NV,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Vilaras sekä tuomarit J. Malenovský ja D. Šváby (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: H. Saugmandsgaard Øe,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Surinaamse Luchtvaart Maatschappij NV, edustajanaan A. J. F. Gonesh, advocaat,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään D. Colas, E. de Moustier ja M.-L. Kitamura,

— Itävallan hallitus, asiamiehenään G. Eberhard,

— Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,

— Euroopan komissio, asiamiehinään N. Yerrell ja F. Wilman,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 (EUVL 2004, L 46, s. 1) 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Bas Jacob Adriaan Krijgsman ja Surinaamse Luchtvaart Maatschappij NV (jäljempänä SLM), joka on lentoliikenteen harjoittaja, ja joka koskee sitä, että SLM kieltäytyi maksamasta Krijgsmanille korvausta hänen lentonsa peruuttamisen perusteella.

Unionin oikeus

Asetus N:o 261/2004

3 Asetuksen N:o 261/2004 johdanto-osan 1, 7 ja 12 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(1)

Lentoliikenteen alalla toteutettavalla yhteisön toiminnalla olisi pyrittävä muun muassa varmistamaan matkustajien suojelun korkea taso. Lisäksi olisi otettava kaikilta osin huomioon kuluttajansuojelun yleiset vaatimukset.

– –

(7) Tämän asetuksen tosiasiallisen soveltamisen varmistamiseksi olisi siinä säädettyjen velvoitteiden koskettava lennosta vastaavaa lentoliikenteen harjoittajaa, joka suorittaa tai aikoo suorittaa lennon joko omistamallaan ilma-aluksella taikka ilman miehistöä (dry lease) tai miehistön kanssa (wet lease) vuokratulla ilma-aluksella tai muulla tavoin.

– –

(12) Lentojen peruuttamisesta matkustajille aiheutuvia vaikeuksia ja haittoja olisi myös vähennettävä. Tämä olisi toteutettava rohkaisemalla lentoyhtiöitä tiedottamaan matkustajille peruutuksista ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa sekä tarjoamalla heille kohtuullinen uudelleenreititys, jotta matkustajat voivat järjestää matkansa toisin. Jolleivät lentoyhtiöt menettele tällä tavoin, niiden olisi korvattava menetys matkustajille, paitsi jos peruuttaminen tapahtuu poikkeuksellisissa olosuhteissa, joita ei olisi voitu välttää, vaikka kaikki kohtuulliset toimenpiteet olisi toteutettu.”

4 Kyseisen asetuksen 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

– –

b) ’lennosta vastaavalla lentoliikenteen harjoittajalla’ lentoliikenteen harjoittajaa, joka suorittaa tai aikoo suorittaa lennon joko matkustajan kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti tai sellaisen toisen oikeushenkilön tai luonnollisen henkilön puolesta, joka on tehnyt matkustajan kanssa sopimuksen;

– –”

5 Kyseisen asetuksen 3 artiklan 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä asetusta sovelletaan lennosta vastaaviin lentoliikenteen harjoittajiin, jotka suorittavat 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen matkustajien kuljetusta. Kun lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja, jolla ei ole sopimusta matkustajan kanssa, suorittaa tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvia velvollisuuksia, sen katsotaan toimivan sen henkilön lukuun, joka on tehnyt kyseisen matkustajan kanssa sopimuksen.”

6 Saman asetuksen 5 artiklan 1 ja 4 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jos lento peruutetaan:

– –

c) matkustajalla on oikeus saada lennosta vastaavalta lentoliikenteen harjoittajalta korvaus 7 artiklan mukaisesti, paitsi jos
   i) matkustajalle on ilmoitettu peruutuksesta vähintään kaksi viikkoa ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa, tai

– –

4. Näyttövelvollisuus siitä, että matkustajalle on ilmoitettu lennon peruuttamisesta ja ajankohdasta, jona ilmoitus on tehty, kuuluu lennosta vastaavalle lentoliikenteen harjoittajalle.”

7 Asetuksen N:o 261/2004 7 artiklan 1 kohdassa säädetään lisäksi seuraavaa:

”Jos tähän artiklaan viitataan, matkustajan on saatava seuraavan suuruinen korvaus:

a) 250 euroa lentojen osalta, joiden pituus on enintään 1 500 kilometriä;

b) 400 euroa yhteisön sisäisten lentojen osalta, joiden pituus on yli 1 500 kilometriä, ja muiden lentojen osalta, joiden pituus on yli 1 500 mutta alle 3 500 kilometriä;

c) 600 euroa lentojen osalta, joihin ei voida soveltaa a tai b alakohtaa.

– –”

8 Kyseisen asetuksen 13 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jos lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja maksaa korvauksen tai täyttää muut tämän asetuksen mukaiset velvollisuutensa, tämän asetuksen säännöksiä ei voida tulkita siten, että ne rajoittaisivat sen oikeutta hakea sovellettavan lainsäädännön nojalla korvausta muulta henkilöltä, kolmannet osapuolet mukaan luettuina. Tämä asetus ei lisäksi millään tavoin rajoita lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan oikeutta hakea korvausta matkanjärjestäjältä tai muulta henkilöltä, jonka kanssa lennosta vastaavalla lentoliikenteen harjoittajalla on sopimus. Vastaavasti tämän asetuksen säännöksiä ei voida tulkita siten, että ne rajoittaisivat matkanjärjestäjän tai kolmannen osapuolen, muun kuin matkustajan, jonka kanssa lennosta vastaavalla lentoliikenteen harjoittajalla on sopimus, oikeutta hakea sovellettavan lainsäädännön nojalla korvausta lennosta vastaavalta lentoliikenteen harjoittajalta.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

9 Krijgsman varasi internetsivuston www.gate1.nl (jäljempänä Gate 1 -sivusto) kautta lipun SLM:n edestakaiselle lennolle Amsterdam Schipholin (Alankomaat) ja Paramaribon (Suriname) välillä. Menolennon aikataulun mukainen lähtöaika oli 14.11.2014 kello 15.15.

10 SLM ilmoitti 9.10.2014 Gate 1 -sivustolle kyseisen lennon peruuttamisesta.

11 Krijgsman sai 4.11.2014 Gate 1 -sivustolta sähköpostiviestin, jossa ilmoitettiin hänen menolentonsa lähtevän 15.11.2014 kello 15.15.

12 Krijgsman vaati tämän perusteella 20.12.2014 SLM:ltä korvausta, ja vaatimus hylättiin 5.3.2015 sillä perusteella, että tieto lähtöpäivän muutoksesta oli toimitettu Gate 1 -sivustolle 9.10.2014.

13 Gate 1 -sivusto ilmoitti 12.6.2015 Krijgsmanille, ettei se ollut vastuussa vahingosta, jonka korvaamista siltä vaadittiin, lähinnä sillä perusteella, että sen tehtävä ensinnäkin rajoittui sopimusten tekemiseen matkustajien ja lentoyhtiöiden välillä ja että toisekseen se ei siten ollut vastuussa lentoyhtiöiden tekemistä aikataulumuutoksista ja että lopuksi tällaisissa tilanteissa vastuu matkustajille tiedottamisesta oli asianomaisella lentoyhtiöllä, jolle oli varaustietojen yhteydessä välitetty matkustajan sähköpostiosoite.

14 Krijgsman vaati 12.6.2015 SLM:ltä uudelleen asetuksen N:o 261/2004 7 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetun 600 euron kiinteämääräisen korvauksen maksamista. Tämä vaatimus hylättiin 3.9.2015.

15 Tämän seurauksena Krijgsman vaati rechtbank Noord-Nederlandissa (Pohjois-Alankomaiden tuomioistuin) SLM:n velvoittamista heti täytäntöönpanokelpoisella tuomiolla maksamaan tämän korvauksen.

16 SLM ei hyväksy tätä vaatimusta. Se väittää ensinnäkin, että Krijgsman oli tehnyt matkasopimuksen matkatoimiston kanssa. SLM korostaa lisäksi, että kaikille sen lentoja myyville matkatoimistoille, mukaan lukien Gate 1 -sivusto, oli tiedotettu lennon, jonka lähtöpäivän piti olla 14.11.2014, peruuttamisesta. Sen mukaan normaalina käytäntönä on, että lentoyhtiöt tekevät lentoja koskevat ilmoitukset matkatoimistoille, jotka ovat tehneet matka- ja kuljetussopimuksen matkustajien puolesta, ja näiden matkatoimistojen on välitettävä tiedot matkustajille. SLM katsoo, että kun otetaan huomioon SLM:n Gate 1 -sivustolle 9.10.2014 tekemä ilmoitus, nyt käsiteltävässä tapauksessa on katsottava, että Krijgsman oli saanut tiedon lentonsa peruuttamisesta yli kaksi viikkoa ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa.

17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, ettei asetuksessa N:o 261/2004 täsmennetä menettelytapoja, joiden mukaan lentoyhtiöiden on ilmoitettava matkustajille niiden lennon peruuttamisesta siinä tapauksessa, että kuljetussopimus on tehty matkatoimiston tai internetsivuston välityksellä.

18 Näissä olosuhteissa rechtbank Noord-Nederland on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Mitkä (muodolliset ja aineelliset) edellytykset on täytettävä noudatettaessa asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettua ilmoitusvelvollisuutta, jos kuljetussopimus on tehty matkatoimiston välityksellä tai jos varaus on tehty internetsivuston kautta?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

19 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että pääasian kantaja on matkustaja, joka on ostanut verkkomatkatoimiston kautta lipun SLM:n lennolle ja joka vaatii asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 1 kohdan c alakohdassa ja 7 artiklassa tarkoitetun korvauksen maksamista sillä perusteella, ettei hänelle ollut ilmoitettu kyseisen lennon peruuttamisesta vähintään kaksi viikkoa ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa.

20 Tämän pyynnön mukaan on kuitenkin riidatonta, että mainittu lentoyhtiö ilmoitti kyseiselle verkkomatkatoimistolle asianomaisen lennon peruuttamisesta yli kaksi viikkoa ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa, mutta matkatoimisto ilmoitti pääasian kantajalle tästä peruuttamisesta ainoastaan kymmenen päivää ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa. Tältä osin ennakkoratkaisupyynnöstä ei ilmene, että kantaja riitauttaisi tämän tiedottamistavan ja sen, että tiedottaminen on todella tapahtunut.

21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee siis kysymyksellään, onko kyseisen asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohtaa ja 7 artiklaa tulkittava siten, että lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan on maksettava näissä säännöksissä tarkoitettu korvaus siinä tapauksessa, että matkustajalle ei ole ilmoitettu lennon peruuttamisesta vähintään kaksi viikkoa ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa, myös silloin, kun kyseisen lentoyhtiö on ilmoittanut peruuttamisesta matkatoimistolle, jonka välityksellä kuljetussopimus kyseisen matkustajan kanssa on tehty, vähintään kaksi viikkoa ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa ja kun matkatoimisto ei ole ilmoittanut tästä matkustajalle tässä määräajassa.

22 Asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetään, että matkustajilla, joiden lento peruutetaan, on oikeus korvaukseen lentoyhtiöltä tämän asetuksen 7 artiklan mukaisesti, ellei heille ole ilmoitettu lennon peruuttamisesta vähintään kaksi viikkoa ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa.

23 Asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 4 kohdan mukaan näyttövelvollisuus siitä, että matkustajalle on ilmoitettu kyseisen lennon peruuttamisesta, ja ajankohdasta, jona ilmoitus on tehty, kuuluu lennosta vastaavalle lentoliikenteen harjoittajalle.

24 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkinnassa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä lainsäädännöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on (tuomio 16.11.2016, Hemming ym., C-316/15, EU:C:2016:879, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

25 Kuten Ranskan, Itävallan ja Puolan hallitukset sekä Euroopan komissio ovat kirjallisissa huomautuksissaan todenneet, nyt käsiteltävässä tapauksessa kyseisten säännösten selvästä sanamuodosta käy ilmi, että kun lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja ei voi osoittaa, että kyseiselle matkustajalle olisi ilmoitettu hänen lentonsa peruuttamisesta yli kaksi viikkoa ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa, sen on maksettava näissä säännöksissä tarkoitettu korvaus.

26 Toisin kuin SLM väittää, tällainen tulkinta pätee paitsi silloin, kun kuljetussopimus on tehty suoraan asianomaisen matkustajan ja lentoyhtiön välillä, myös silloin, kun tämä sopimus on tehty kolmannen osapuolen – kuten pääasiassa verkkomatkatoimiston – välityksellä.

27 Kuten sekä asetuksen N:o 261/2004 3 artiklan 5 kohdasta että sen johdanto-osan 7 ja 12 perustelukappaleesta seuraa, lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja, joka suorittaa tai aikoo suorittaa lennon, on yksin vastuussa korvausten maksamisesta matkustajille tämän asetuksen mukaisten velvollisuuksien, joihin lukeutuu muun muassa tämän asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetty velvollisuus, noudattamatta jättämisestä.

28 Yksinomaan tällainen tulkinta voi vastata asetuksen N:o 261/2004 johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa ilmaistua tavoitetta matkustajien suojelun korkean tason takaamisesta, sillä tällä tulkinnalla varmistetaan, että matkustaja, jonka lento on varattu kolmannen välityksellä ennen sen peruuttamista, voi yksilöidä tahon, joka on velvollinen maksamaan kyseisen asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdassa ja 7 artiklassa tarkoitetun korvauksen.

29 On kuitenkin todettava, että lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan asetuksen N:o 261/2004 mukaisesti suorittamat velvollisuudet eivät estä sitä vaatimasta korvausta kaikilta muilta sellaisilta henkilöiltä, joista kyseisen lentoliikenteen harjoittajan velvollisuuksien laiminlyönti johtuu, kolmannet osapuolet mukaan luettuina, kuten asetuksen 13 artiklassa säädetään (ks. vastaavasti tuomio 17.9.2015, van der Lans, C-257/14, EU:C:2015:618, 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

30 Kyseisessä artiklassa täsmennetään erityisesti, ettei asetus 261/2004 lisäksi millään tavoin rajoita lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan oikeutta hakea korvausta matkanjärjestäjältä tai muulta henkilöltä, jonka kanssa lennosta vastaavalla lentoliikenteen harjoittajalla on sopimus.

31 Kun otetaan huomioon edellä todettu, ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 1 kohdan c alakohtaa ja 7 artiklaa on tulkittava siten, että lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan on maksettava näissä säännöksissä tarkoitettu korvaus siinä tapauksessa, että matkustajalle ei ole ilmoitettu lennon peruuttamisesta vähintään kaksi viikkoa ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa, myös silloin, kun kyseinen lentoyhtiö on ilmoittanut peruuttamisesta matkatoimistolle, jonka välityksellä kuljetussopimus kyseisen matkustajan kanssa on tehty, vähintään kaksi viikkoa ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa ja kun matkatoimisto ei ole ilmoittanut tästä matkustajalle tässä määräajassa.

Oikeudenkäyntikulut

32 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kahdeksas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 5 artiklan 1 kohdan c alakohtaa ja 7 artiklaa on tulkittava siten, että lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan on maksettava näissä säännöksissä tarkoitettu korvaus siinä tapauksessa, että matkustajalle ei ole ilmoitettu lennon peruuttamisesta vähintään kaksi viikkoa ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa, myös silloin, kun kyseinen lentoyhtiö on ilmoittanut peruuttamisesta matkatoimistolle, jonka välityksellä kuljetussopimus kyseisen matkustajan kanssa on tehty, vähintään kaksi viikkoa ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa ja kun matkatoimisto ei ole ilmoittanut tästä matkustajalle tässä määräajassa.

Allekirjoitukset